

Vastaanottaja
Harjavallan kaupunki

Asiakirjatyyppi
Luontoselvitysraportti

Päivämäärä
25.2.2024

Viite
1510076372-001

HARJAVALLAN YRITYSALUEIDEN OSAYLEISKAAVA

LUONTOSELVITYS 2023

LUONTOSELVITYS 2023

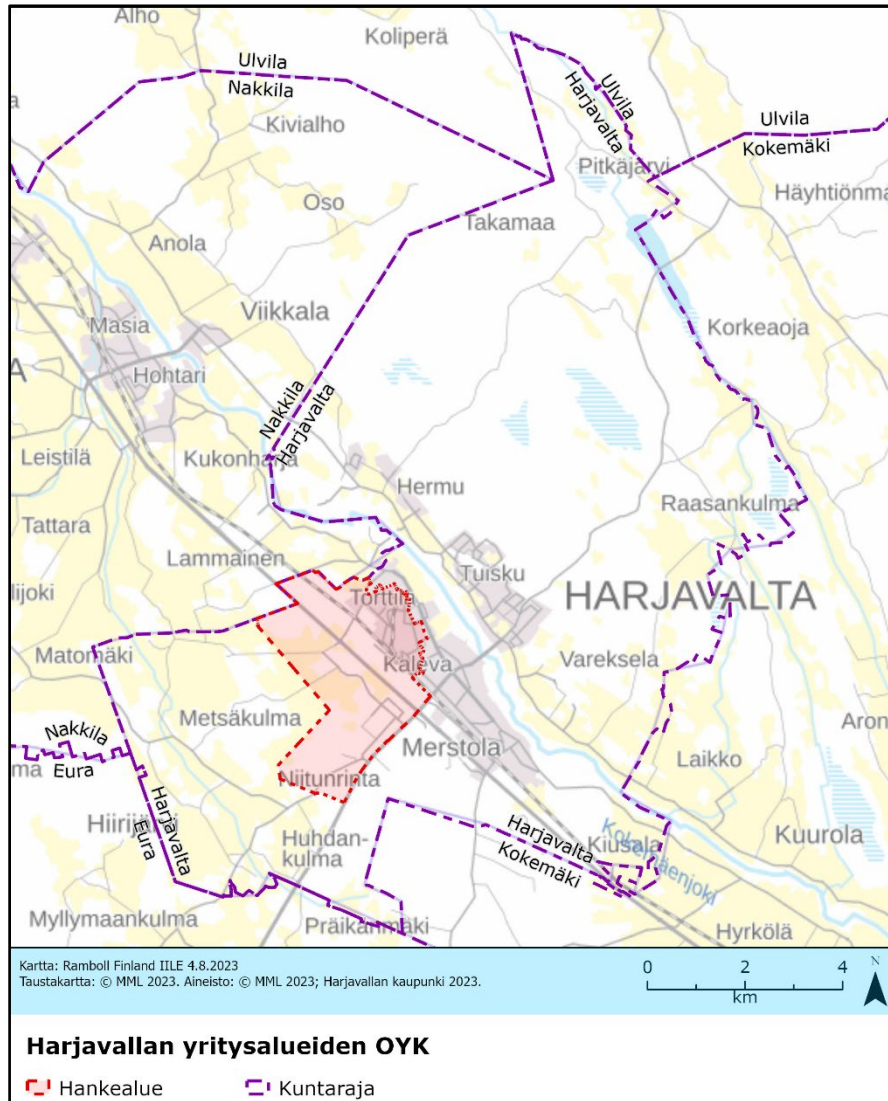
Projekti	Harjavallan yritysalueiden osayleiskaava
Projekti nro	1510076372-001
Vastaanottaja	Harjavallan kaupunki
Asiakirjatyyppi	Luontoselvitysraportti
Versio	Luonnos
Päivämäärä	25.2.2024
Laatija	Iida Österman
Tarkastaja	Anni-Mari Nikkarikoski
Hyväksyjä	Jari Prehti
Kansikuva	Sievarinkadun yritysalueetta

SISÄLTÖ

1.	Johdanto	1
2.	Lähtötiedot	2
2.1	Liito-oravahavainnot	2
2.2	Kasvillisuus ja luontotyypit	4
3.	Liito-oravaselvitys	6
3.1	Suojelu	6
3.2	Kuvaus ja ekologia	6
3.3	Menetelmät	7
3.4	Tulokset	7
4.	Kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys	8
4.1	Menetelmät	8
4.2	Tulokset	9
4.2.1	Hankealueen yleiskuvaus	9
4.2.2	Hankealueen luontotyypit	10
5.	Johtopäätökset	14
	Lähteet	15

1. JOHDANTO

Tämä luontoselvitys on tehty osana Harjavallan kaupungin yritysalueiden oikeusvaikuttaisen osayleiskaavan laatimista. Selvityksen kattama kaava-alue sijaitsee Harjavallan keskusta-alueesta lounaaseen. Hankealueen raja on esitetty alla olevassa kuvassa (Kuva 1-1). Hankealue kattaa kokonaisuudessaan noin 1000 hehtaaria, mutta joitakin teollisuusalueita on aidattu, minkä vuoksi ne jätettiin luontoselvityksessä huomiotta. Hankkeessa laadittavan osayleiskaavan tavoitteena on ohjata maankäyttöä vastaamaan alueen kehitystarpeita seuraavan 20 vuoden ajalle.

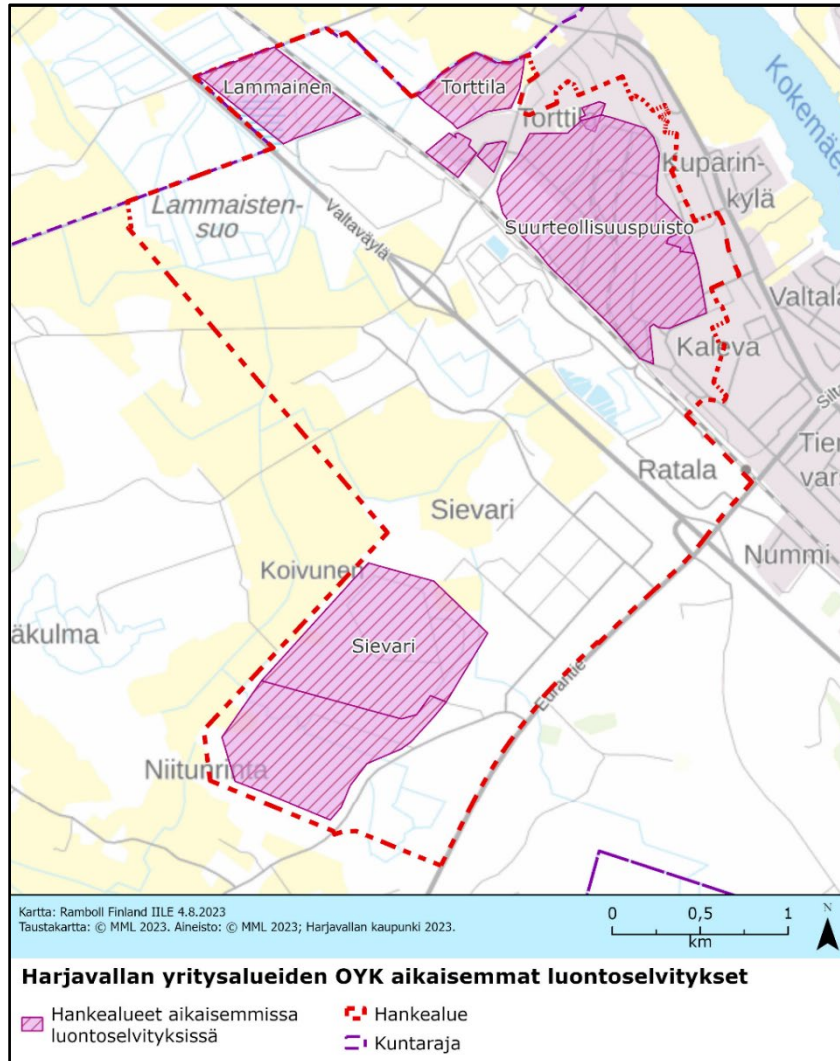

Kuva 1-1. Hankealueen raja.

Luontoselvityksen tarkoituksena oli selvittää hankealueella sijaitsevia luontoarvoja. Selvityksessä keskityttiin EU:n luontodirektiivin liitteissä IV (a) ja IV (b) mainittujen lajien ja niille soveliaan elinympäristön esiintymiseen, uhanalaisiin tai silmälläpidettäviin (Hyvärinen ym. 2019), rauhoitettuihin, uhanalaisiin luontotyypeihin (Kontula & Raunio 2018a, Kontula & Raunio 2018 b), luonnonsuojelulain 29 §:n suojeltuihin luontotyypeihin, metsälain 10 § tarkoittamiin erityisen tärkeisiin elinympäristöihin ja vesilain 2. luvun 11 §:n mukaisiin luontotyypeihin. Luontoselvityksen maastotöistä ja raportoinnista vastasi nuorempi ekologi, Iida Österman Ramboll Finland Oy:sta. Työn tarkastajana toimi ympäristöekologi Anni-Mari Nikkarikoski Ramboll Finland Oy:sta.

2. LÄHTÖTIEDOT

Hankkeen lähtötietoina hyödynnettiin avoimia aineistoja (Metsäkeskus, Maanmittauslaitos ja SYKE). Uhanalaisten lajien tiedot pyydettiin Suomen lajitietokeskuksen rekisteristä (Laji.fi). Lisäksi luontoselvityksessä hyödynnettiin aikaisemmin alueella tehtyjä luontoselvityksiä. Hankealueella on toteutettu vuosina 2012–2022 seitsemän luontoselvitystä (Kuva 2-1) (Envineer 2020, Ramboll Finland Oy 2012, Ramboll Finland Oy 2014, Ramboll Finland Oy 2018, Ramboll Finland Oy 2020, Ramboll Finland Oy 2021, Ramboll Finland Oy 2022). Näiden alueiden maankäyttö on kuitenkin muuttunut rakennustoimien myötä, eivätkä vanhat luontoselvitykset suurimmalta osin enää kuvaa alueen nykytilaa.

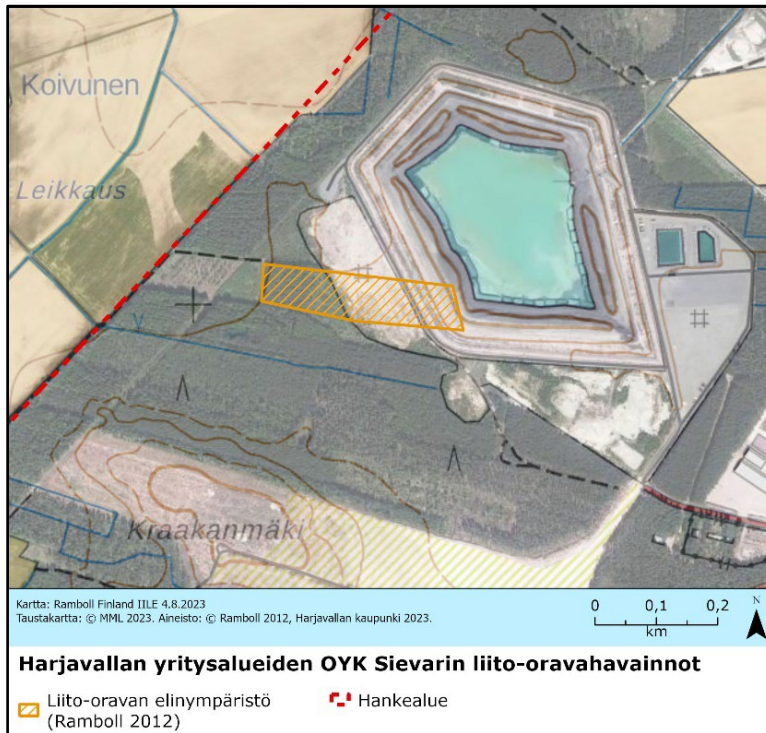

Kuva 2-1. Hankealueella aikaisemmin tehtyjen luontoselvitysten hankealueet.

2.1 Liito-oravahavainnot

Suomen lajitietokeskuksen rekisteriin on tallennettu havaintoja liito-oravasta hankealueelta ja sen läheisyydestä (Laji.fi rekisteripöiminta 1.4.2023). Tarkemmin hankealueella tehtyt havainnot liito-oravasta on tehty Sievarin alueelta (Liite 1, vain viranomaiskäyttöön). Muut Suomen lajitietokeskuksen rekisterin liito-oravahavainnot sijaitsevat hankealueen pohjoispuolella Kokemäenjoen rannalla. Hankealueelta on lisäksi tehty Ramboll Finland Oy:n vuonna 2012 tekemän luontoselvityksen mukaan havaintoja liito-oravan papanoista Sievarin alueella ja hankealueen rajalla sijaitsevan Hosiossaaren jousiampumaradan läheisyydessä. Kyseinen Hosiossaaren jousiampumaradan liito-oravan elinpiiri on tunnistettu myös muissa selvityksissä (Naakka 2008, Envineer 2020).

Ramboll Finland Oy:n vuonna 2012 toteuttaman luontoselvityksen mukaan nykyisen Sievarin hienokuonan sijoitusalueella on tehty lukuisia liito-oravan papanahavaintoja ja mahdollinen risupesä-havainto (Kuva 2-2). Alueella käytiin Varsinais-Suomen ELY-keskuksen luonnonsuojeluasiantuntijan kanssa toukokuussa 2012, jolloin Sievarin papanahavaintojen ei todettu viittaavan luonnonsuojelulain 49 §:n mukaiseen liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaan. Sittemmin alueen maankäyttö on muuttunut ja metsä on suurimmaksi osin hakattu (Envineer 2020).

Kuva 2-2. Sievarin vanha liito-oravan elinympäristö. Alue on muuttunut hienokuonan sijoitusalueen ja hakkuiden myötä.

Toinen Ramboll Finland Oy:n vuonna 2012 toteuttaman luontoselvityksen mukainen liito-oravan elinympäristö sijaitsee Hosiossaaren jousiampumaradan läheisyydessä hankealueen kaakkoispuolella Eurantien rajalla (Kuva 2-3). Sen alueella todettiin kaksi liito-oravan elinpiirin ydinaluetta. Elinpiiri on todettu asutuksi myös vuonna 2020 (Envineer 2020).

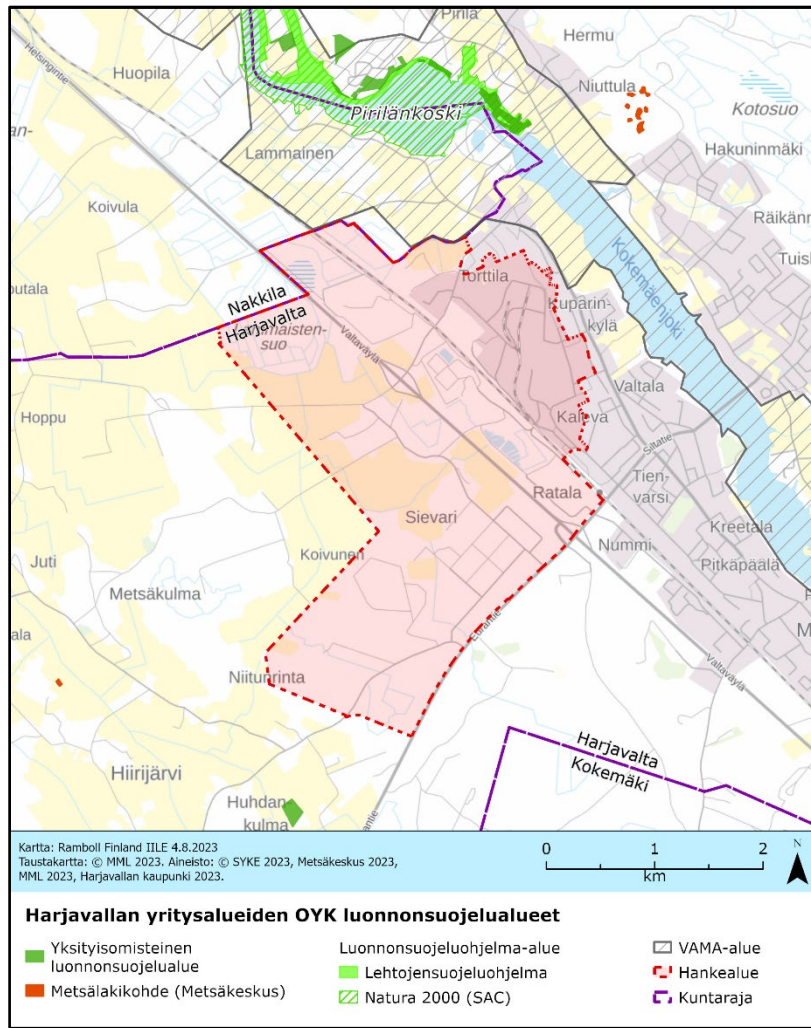
Kuva 2-3. Liito-oravahavainnot Hosiossaaren jousiammuntaradan läheisyydessä.

2.2 Kasvillisuus ja luontotyytit

Kasvillisuus ja luontotyyppiselvityksen osalta lähtötietoina käytettiin seuraavia aineistoja:

- Metsäkeskus: paikkatietoaineistot metsälain 10 § mukaisista metsäluonnon erityisen tärkeistä elinympäristöistä
- Metsäkeskus: paikkatietoaineisto metsävaratiedoista
- SYKE:n LAPIO -latauspalvelun paikkatietoaineistot luonnonsuojelu-alueista, Natura-alueista, VAMA-alueista ja luonnonsuojeluohjelma-alueista

Selvitysalueella ei sijaitse Natura 2000- verkostoon kuuluvia alueita, luonnonsuojelualueita taikka metsälain 10 §:n tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Hanketta lähimmät suojelualueet sijoittuvat Harjavallan yritysalueen pohjoispuolelle Kokemäenjoen ympäristöön (Kuva 2-4). Hankealueen pohjoispuolella 740 metrin päässä hankealueen rajasta sijaitsee Pirilänkoski, joka on Natura 2000-verkostoon kuuluva erityisten suojelutoimien alue (SAC). Pirilänkosken Natura-alueen suojeluperusteita ovat alueen monipuoliset lehdot, jokisuvannon jyrkkä eroosiorantatörmä, lehti-puustoinen delttasaari ja vuollejokisimpukka sekä liito-orava (Aalto, Perkonaja & Lievonen 2011). Kyseiselle alueelle sijoittuu myös yksityisomisteisia luonnonsuojelualueita sekä lehtojensuojeluperusteisia luonnonsuojeluohjelma-alueita. Kokemäenjoki lähiympäristöineen lukeutuu myös valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin (VAMA).

Kuva 2-4. Luonnonsuojelualueet hankealueen läheisyydessä.

3. LIITO-ORAVASELVITYS

3.1 Suojelu

Liito-orava on luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu ja EU:n luontodirektiivin liitteiden II ja IV (a) (92/43/EEC) laji. Uhanalaisluokitukseltaan liito-orava on arvioitu vaarantuneeksi (VU) (Hyvärinen ym. 2019). Luonnonsuojelulain 78 §:n mukaan luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikaksi määritellään liito-oravan lisääntymiseen käyttämä puu ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat liito-oravan suoja- ja ruokailupuut. Kieltoon voidaan hakea poikkeuslupaa alueelliselta ELY-keskukselta. Poikkeusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että lajin suotuisa suojelutaso ei heikkene, hankkeella ei ole muuta toteuttamisvaihtoehtoa ja hanke on yhteiskunnan edun mukainen.

3.2 Kuvaus ja ekologia

Liito-orava (*Pteromys volans*) on taigalaji, joka elää Suomessa esiintymisalueensa länsireunalla. Vuoden 2006 selvityksen mukaan liito-oravan nykyinen kanta Suomessa oli n. 143 000 naarasta ja levinneisyyden painopiste on eteläisessä osassa maata (Hanski 2006). Kannan koon arviota on jälkikäteen kuitenkin kritisoitu. Uusimman uhanalaisuusarvioinnin mukaan kanta on edelleen taantumassa (Hyvärinen ym. 2019). Tärkein syy liito-oravan vähenemiseen on sopivien varttuneiden kuusisekametsien hakkuut ja liito-oravalle sopivan metsäpinta-alan väheneminen. Liito-orava suosii varttuneita kuusivaltaisia sekametsiä, joissa on riittävästi lehtipuita ravintokohteiksi ja kolopuita pesäpaikoiksi. Liito-orava voi myös elää nuoremmissa metsässä, jos metsäkuvio on saanut kehittyä ilman liiallista lehtipuiden perkausta. Yleensä kuitenkin edellytyksenä on, että varttuneempaa metsää kasvaa alle sadan metrin päässä. Luontaisessa elinympäristössä kasvaa järeitä haapoja sekä kuusia, leppää ja koivua. Tyypillinen liito-oravan asuttaman metsän puusto on vaihtelevan ikäistä ja puusto muodostaa useita latvuserroksia. Liito-oravan reviirit ovat usein kallioiden juurilla, pienvesien varsilla ja rinteissä. Vanhojen sekametsien puuttuessa liito-orava suosii peltojen reunametsiä, vesistöjen rantametsiä ja pihametsiä. Liito-orava ei karta avointen alueiden kuten hakkuuaukioiden, peltojen tai asutuksen reunaosia. Pesäpuu voi olla metsän reunassa tai jopa aukean puolella. Liito-orava voi viihtyä myös asutuksen lomassa ja kaupungeissa, mikäli sinne on jätetty varttuneita kuusisekametsiä. Liito-oravan pääravintopuut ovat haapa ja leppä, mutta myös koivu ja raita kelpaavat ravinnoksi.

Liito-orava pesii mielellään haapaan tehdyssä tikankolossa, kuuseen tehdyssä oravan risupesässä tai pöntössä. Liito-oravalla on vuoden mittaan käytössään useita pesiä, keskimäärin 5-8. Urokset vaihtavat pesiä noin kolmen viikon välein, naaraat vähän harvemmin. Poikasten aikana naaraat ovat suurimman osan ajasta poikasten kanssa samassa pesässä.

Elinpiirillä tarkoitetaan sitä aluetta, jolla eläin elää; liikkuu, ruokailee, pesii ja lisääntyy. Reviiri on eläimen puolustama alue, jossa pesiminen ja ruokailu pääosin tapahtuu. Aikuisen liito-oravanaaraan elinpiiri on yleensä alle 10 hehtaaria, koiraan keskimäärin 60 hehtaaria. Viereisten urosten elinpiirit voivat olla päällekkäisiä, mutta eri naaraat elävät omilla alueillaan eivätkä elinpiirit ole päällekkäisiä. Koko elinpiiri ei ole tasaisesti omistajansa käytössä – se voi koostua alueista, joita liito-orava ei juurikaan käytä, sekä ydinalueista, joilla se oleskelee suurimman osan ajastaan. Ydinalueita on elinpiirillä useita eri puolella elinpiiriä, ja ne ovat usein pienehköjä. Yhteensä ydinalueet käsittävät noin 10 % koko elinpiiristä. Kaikki elinpiirin pesät eivät välttämättä sijaitse ydinalueella. Liito-orava on paikkauskollinen ja elää koko ikänsä samalla elinympäristöllä.

Liito-orava liittää ihopoimunsa varassa puusta toiseen. Liito-orava pystyy ylittämään leveitäkin aukeita. Liidon pituuteen vaikuttaa ratkaisevasti lähtökorkeus ja maanpinnan kaltevuus: mitä korkeammasta puusta liito-orava pääsee ponnistamaan, sitä pidemmälle liito kantaa. Liito-orava pystyy myös muuttamaan taitavasti suuntaansa liidon aikana. Metsässä liidot ovat paljon lyhyempiä, pitkät liidot eivät välttämättä ole tarpeellisia eivätkä edes mahdollisia. Liito-orava välttää maata pitkin liikkumista; ne saattavat käydä maassa, mutta silloinkaan ne eivät lähde metriä kauemmas puun rungosta.

Liito-orava on yöeläin, jota harvoin näkee päiväaikaan. Siksi liito-oravan esiintymistä alueella selvitetään etsimällä lajin ulostepapanoita. Liito-oravan papanoita kertyy yleensä eniten talven aikana käytettyjen kolopuiden alle. Liito-oravan käyttämän kolopuun alla ei kuitenkaan ole aina havaittavissa jätöksiä, ja pesäpaikan lisäksi papanoita voi löytyä myös ruokailupaikkojen ja kulkureittinä käytettyjen puiden alta. Liito-oravan elinmahdollisuuksien turvaamisessa on tärkeää pesäpaikkojen ja ravintopuiden säilyttämisen lisäksi huomioida lajille soveltuvat elinympäristöt sekä kulkureitit niin, että ne muodostavat yhtenäisen verkoston. Populaation eri yksilöiden elinpiirit eivät saa joutua eristyksiin ja poikasille tulee taata reitit uusille elinpiireille.

Talvella liito-oravan käyttämä ravinto värjää papanat kellertäviksi, kesällä ne muuttuvat ruskeiksi ja hajoavat nopeammin. Liito-oravakartoitukset ajoitetaan keväeseen, jolloin talvipapanat ovat helposti erotettavissa paljaalta maalta tai vanhan lumen päältä (Kuva 3-1). (Hanski 2016)

Kuva 3-1. Liito-oravan papanoita kuusen tyvellä.

3.3 Menetelmät

Liito-oravan esiintymistä alueella selvitetiin etsimällä lajin ruokailu- ja pesimäpaikoiksi sopivien puiden ja puuryhmien alta liito-oravan ulostepapanoita. Erityisen tarkasti tarkistettiin mahdollisten kolopuiden, metsän suurempien kuusten sekä isojen haapojen ja muiden lehtipuiden tyvet. Selvitys laadittiin *Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt* -oppaan mukaisesti (Nieminen & Ahola 2017).

Maastokäynti tehtiin alueelle 18.4.2023. Liito-oravahavaintojen sijaintitiedot tallennettiin ArcGIS Field Maps -sovelluksella. Maastokäynnillä havainnoitiin myös metsikön soveltuvuutta liito-oravalle, potentiaalisia pesäpuita, sekä liito-oravan todennäköisiä kulkuyhteyksiä selvitysalueelle ja sen läpi.

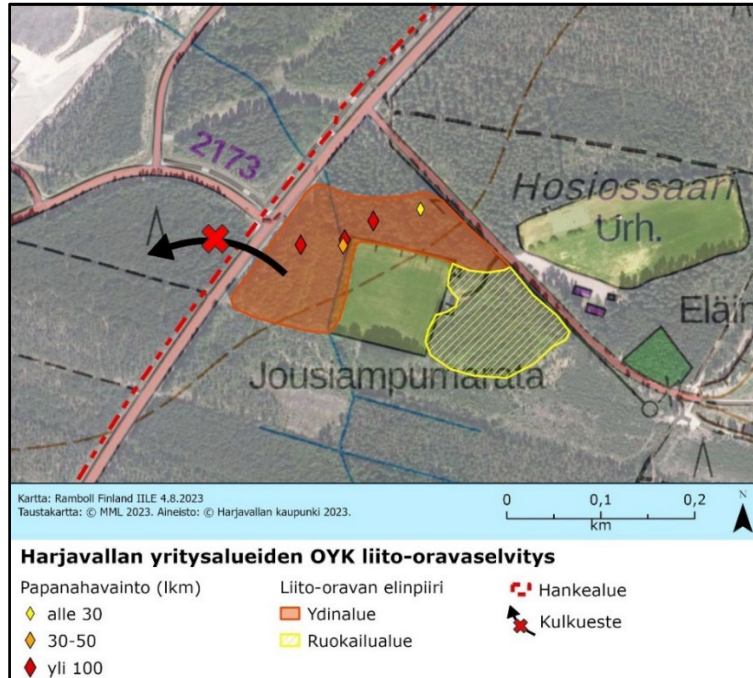
3.4 Tulokset

Hankealueella ei tehty havaintoja liito-oravasta. Hankealueella ei sijaitse myöskään liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä, koska alue on suurimmaksi osin kuivan ja kuivahkon kankaan metsätaloustaloudessa olevaa kasvatusmetsikköä, jossa mänty on valtapuulaji. Alueen metsät ovat lisäksi suurimmaksi osin liito-oravalle liian nuoria eikä merkittäviä kolopuuesiintymiä tai vanhoja metsiä ole.

Metsäkuvio Sievarin alueella, jolta on tallennettu Suomen lajitietokeskuksen rekisteriin havaintoja liito-oravasta, on harvennettua männikköä. Metsäkuvion kaakkoispuoleisella pellon reunalla kasvaa muutama järeä haapa, joiden lähistöltä ei tehty papanahavaintoja. Metsäkuvio ei ole liito-oravan lajityypillinen elinympäristö ja linnunpöntöt, joissa liito-oravasta on tehty havaintoja viimeksi vuonna 2018, ovat hajonneet ja siten ne arvioitiin pesimiskelvottomiksi.

Entuudestaan tiedossa ollut hankealueen itärajalta sijaitseva Hosiossaaren jousiampumaradan liito-oravan elinpiiri todettiin yhä asutuksi ja alueelta tehtiin useita papanahavaintoja (Kuva 3-2). Aluetta ei selvitetty perusteellisesti, koska se sijaitsee hankealueen ulkopuolella. Alueella käytiin

kuitenkin sen nykytilan tarkistamiseksi ja samalla kartoitettiin liito-oravan mahdollisia kulkureittejä hankealueelle. Liito-oravan elinpiiristä kyettiin rajaamaan aiempien selvitysten mukaisesti ydinalue ja ruokailualue. Ydinalue rajautuu lännessä Eurantieen, jonka toisella puolella, hankealueella, metsä on liito-oravalle liian nuorta ja harvaa.

Kuva 3-2. Hosiossaaren jousiampumaradan lähiympäristössä havaittu liito-oravan elinpiiri.

Hosiossaaren jousiampumaradan liito-oravan elinpiiriltä löytyi kymmeniä papanakasoja suurten kuusten ja haapojen tyviltä ja alueella havaittiin useita pesäpuuksi soveltuvia suuria kolohaapoja (Kuva 3-3). Alue on osa laajempaa tuoretta mustikkatyypin kangasmetsää, joka poikkeaa selvästi hankealueen mäntyvaltaisista metsätalouksista. Hankealueen metsikön soveltumattomuuden lisäksi Eurantien leveiden ja puuttomien pientareiden voidaan katsoa muodostavan liito-oravalle kulkuesteen hankealueelle.

Kuva 3-3. Hosiossaaren jousiampumaradan liito-oravan elinpiiriltä löytyi useita papanaesiintymiä (vasen). Elinpiirin vieressä sijaitsee leveä Eurantie (oikea).

4. KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPPISELVITYS

4.1 Menetelmät

Ennen maastokäyntiä alueen tunnettuja merkittäviä ja potentiaalisia arvokohteita tarkasteltiin paikkatieto-ohjelmisto ArcGIS Pro:n avulla. Kasvillisuusselvitys toteutettiin 5.7.2023. Selvitys

kohdistettiin satelliittikuvien ja Metsäkeskuksen metsävaratietojen mukaisesti potentiaalisesti arvokkaille alueille. Selvityksessä havainnointiin kasvillisuuden yleispiirteitä, puuston ikää, lahoppuun määrää, luonnontilaisuutta ja lajistoa. Selvityksessä keskityttiin etenkin uhanalaiseen, silmälläpidettäviin ja rauhoitettuihin lajeihin sekä huomionarvoisiin luontokohteisiin hankealueella. Huomionarvoiset kasvilajit ja muut kohteet kirjattiin Field Maps-sovellukseen.

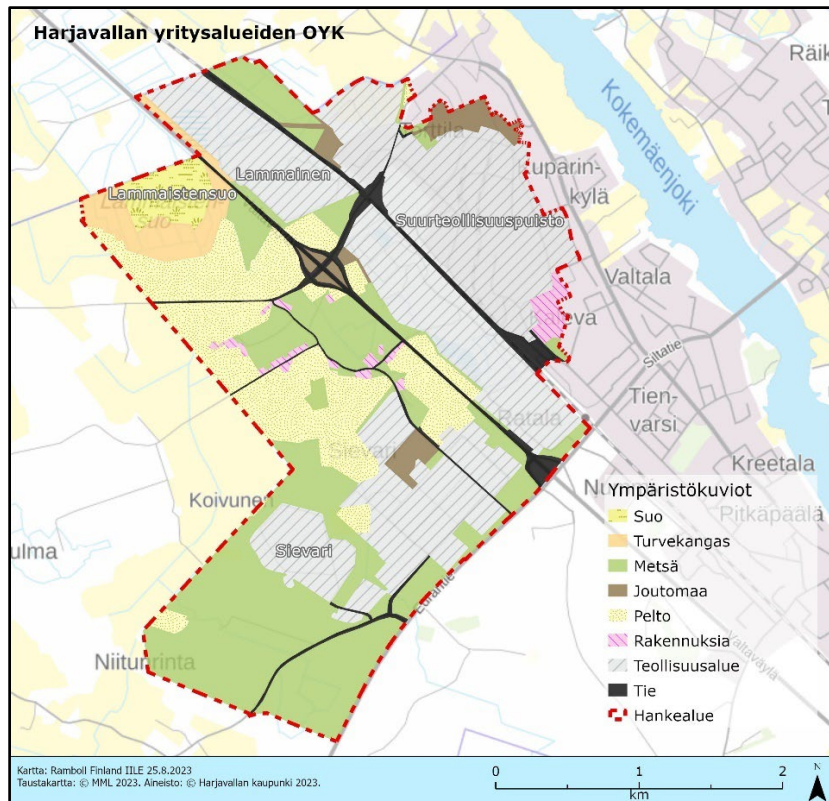
Eryteisesti huomionarvoisiin kohteisiin sisältyvät:

- Luonnonsuojelulain 64 § mukaiset suojeltavat luontotyypit
- Vesilain 2 luvun 11 § mukaiset suojeltavat vesiluontotyypit
- Metsälain 10 § mukaiset metsäluonnon erityisen tärkeät elinympäristöt
- Alueellisesti ja paikallisesti edustavat luontokohteet, kuten perinneympäristöjen luontotyypit, vanhan metsän piirteitä omaavat kohteet, geologisesti arvokkaat muodostumat
- Luontotyyppien uhanalaisuusluokituksen mukaiset luontotyypit (Kontula & Raunio 2018)
- Luontodirektiivin liitteen IV lajeille, luonnonsuojelulain mukaisille erityisesti suojeltaville ja uhanalaisille eliölajeille sekä muille huomionarvoisille eliölajeille tärkeät tai mahdolliset esiintymisalueet
- METSO-kriteerit täyttävät kohteet

4.2 Tulokset

4.2.1 Hankealueen yleiskuvaus

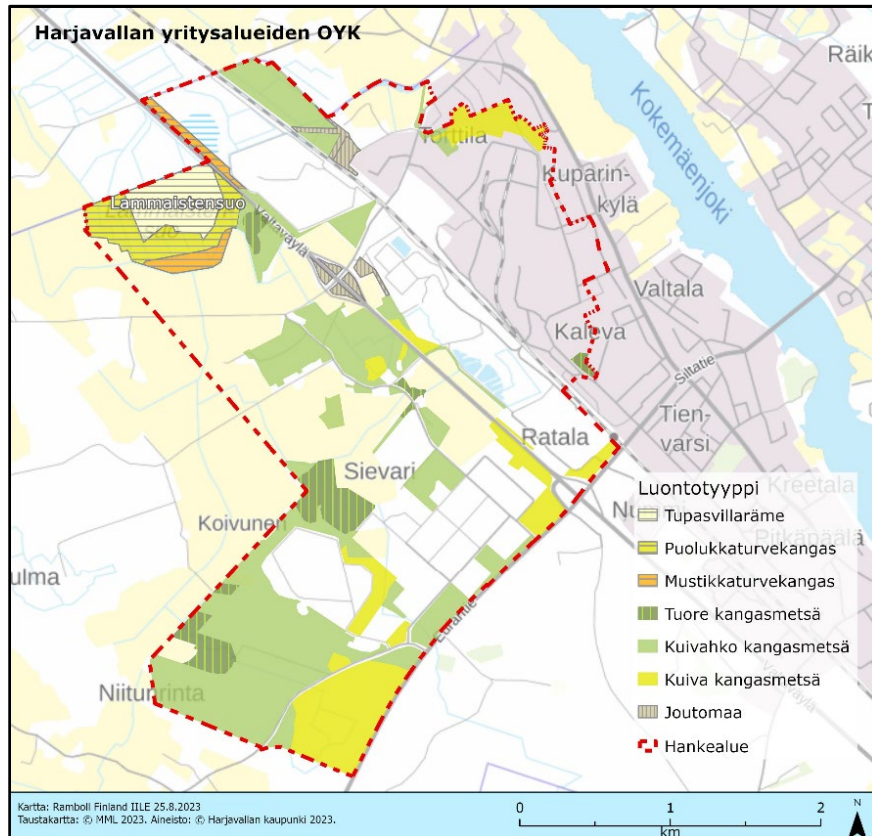
Hankealue sijaitsee eteläborealisen metsäkasvillisuusvyöhykkeen lounaismaalla (2a). Alue on voimakkaasti ihmisvaikutteista. Hankealueella on runsaasti peltoja, tehdasalueita ja muita rakennettuja ympäristöjä (Kuva 4-1). Alueella on myös metsiä, jotka ovat osin pirstoutuneet pieniksi laikuiksi teiden ja peltojen ympärille. Vain hankealueen eteläosissa metsä on yhtenäistä. Alueen metsät ovat metsätaloudskäytössä olevia tasaikäisiä ja vähälajisia kasvatusemetsiä. Niiden ikärakenne on pääosin nuoresta 20-vuotiaasta varttuneeseen noin 60-vuotiaaseen. Myös uudistuskypsiä metsiköitä on hankealueella, mutta ne ovat pienialaisia.

Kuva 4-1. Hankealueen ympäristökuviot.

4.2.2 Hankealueen luontotyypit

Hankealueella yleisimmin esiintyviä luontotyyppiä ovat kuiva kanervatyypin kangasmetsä (CT) ja kuivahko puolukkatyyppin kangasmetsä (VT) (Kuva 4-2). Muita alueella esiintyviä luontotyyppiä ovat tuore mustikkatyyppin kangasmetsä (MT) ja suotyypeistä ombrotrofinen tupasvillaräme (omTR). Lisäksi ojitetuilta osiltaan tupasvillaräme on alkanut kuivumaan ja kuivumisen etenemisen mukaisesti on muodostunut joko puolukkaturvekangasta (Ptkg II) tai mustikkaturvekangasta (Mtkg II). Hankealueen poikkeuksellisen vähälajinen kenttä- ja pohjakerros vaikeuttaa luontotyyppien määrittelyä, koska niistä puuttuu luontotyyppien määrittelyssä olennaisia lajeja.

Kuva 4-2. Hankealueella esiinty yleisimmin kuivaa ja kuivahkoa mäntyvaltaista kangasmetsää.

Kuiva kanervatyypin kangasmetsä (CT)

Hankealueen kuivat kankaat ovat vähälajisia ja karuja elinympäristöjä, joiden maaperä on hiekkainen (Kuva 4-3). Puukerroksen muodostaa mänty, mutta yksittäisiä kuusia, hieskoivuja ja pihlajiakin esiintyy. Kenttäkerros on matalaa puolukkaa, variksenmarjaa, kanervaa ja mustikkaa. Pohjakerrosta peittävät kangaskynsi- ja seinäsammal.

Kuva 4-3. Kuivaa kangasta hankealueen kaakkoisosassa.

Kuivahko puolukkatyyppin kangasmetsä (VT)

Kuivahkoilla kankailla puuston rakenne on hankealueen kuivia kankaita monipuolisempi (Kuva 4-4). Vaikka mänty on latvuskerroksen valtapuulaji, kasvaa puu- ja pensakerroksessa paikoin tiheänäkin hieskoivua ja muutamia kuusia. Kenttäkerros on tavallisesti peittynyt rehevään puolukkaan. Myös mustikkaa ja kangasmaitikkaa kasvaa seassa. Pohjakerroksessa saattaa esiintyä laikuina seinäsammalta.

Kuva 4-4. Kuivahkoa kangasmetsää.

Tuore mustikkatyyppin kangasmetsä (MT)

Tuoreet kankaat ovat tyypillisesti hankealueella mäntyvaltaisia, mutta niiden seassa esiintyy kuusta ja lehtipuita kuten hies- ja rauduskoivua, pihlajaa, raitaa, haapaa ja pajuja (Kuva 4-5). Kenttäkerroksessa kasvaa mustikkaa, puolukkaa, vanamoja sekä metsä- ja kangasmaitikkaa. Pohjakerroksessa kasvaa seinäsammalta ja paikoin metsäkerrossammalta.

Kuva 4-5. Tuoretta kangasmetsää.

Ombotrofinen tupasvillaräme (omTR)

Tupasvillaräme on nimensä mukaisesti mäntyä ja tupasvillaa kasvava puustoinen suo (Kuva 4-6). Männyin lisäksi saattaa esiintyä kitukasvuista hieskoivua. Hankealueella tupasvillarämettä esiintyy vain Lammaistensuolla. Suon kenttäkerroksessa kasvaa tupasvillan ohella vähän suopursua, suokukkaa, juolukkaa, karpaloa, suomuurainta ja variksenmarjaa. Pohjakerros on lähes paljas, mutta tupasvilla peittää maata, jolloin maaperän turve ei ole näkyvissä. Kosteissa painanteissa kasvaa tälle suotyypille ominaista rusko- ja rämerahkasammalta.

Kuva 4-6. Tupasvillaräme Lammaistensuolla

Puolukkaturvekangas (Ptkg II)

Lammaistensuon reuna-alueilla tehtyjen ojitusten vaikutuksesta syntyneen puolukkaturvekankaan kasvillisuus on tupasvillarämeen kaltaista (Kuva 4-7). Kuitenkin vesitalouden muutoksen takia hieskoivun osuus puustosta on runsaampi ja tupasvillan osuus kenttäkerroksen kasvillisuudesta on pieni. Myös juolukan ja muiden suovarpujen määrä on vähäinen. Sitä vastoin suomuuraimen osuus kenttäkerroksesta on tupasvillarämettä suurempi. Lisäksi kenttäkerroksessa kasvaa puolukkaa. Pohjakerroksen sammalpeite puuttuu lähes kokonaan ja maaperän turve on näkyvissä. Vain kaittujen ojien pohjalla kasvaa rahkasammalia.

Kuva 4-7. Puolukkaturvekangasta.

Mustikkaturvekangas (Mtkg II)

Lammaistensuon uloimmat osat ovat mustikkaturvekangasta. Alue on puolukkaturvekangasta kosteampaa ja metsäistä. Kuusen osuus puustosta on huomattava. Puukerroksessa kasvaa myös harmaaleppää ja hieskoivua. Kenttäkerroksessa kasvaa mustikkaa, puolukkaa, metsälauhaa ja maitikoita.

Joutomaa

Hankealueella esiintyy runsaasti alueita, joilla ei kasva metsää ja alue on niittymäistä (Kuva 4-8). Tällaisia ovat pientareet, aukeat ja muut joutomaat. Hankealueella näillä kasvaa vieraslajeja kuten esimerkiksi komealupiini, joka on todettu haitalliseksi ja se tulisi poistaa luonnosta. Myös luontoon kuulumatonta rusopajuangervoa kasvaa Sievarintien laidassa. Joutomailla yleisimpiä lajeja ovat muiden muassa kastikat, juolavehänä, hiirenvirna, nokkonen, seittitakiainen, pujo ja monet asterikasvit.

Kuva 4-8. Joutomailla kasvaa kukkivia kasveja, joista osa ei ole kotoperäisiä.

5. JOHTOPÄÄTÖKSET

Hankealueelle on tyypillistä mäntyvaltaisen kuivan ja kuivahkon kankaan sekä tehdasalueiden täpplittämä luontoarvoiltaan vähäinen ympäristö. Hankealue on voimakkaasti ihmistoiminnan muokkaamaa maa- ja metsätalousvaltaista aluetta eikä alueelta havaittu luonnontilaisia metsiä. Hankealueella esiintyvän kasvatusmetsän lajisto on vastaaville metsänrakenteille tyypillistä, mutta tavallista metsää vähälajisempaa. Hankealueella ei havaittu myöskään luontodirektiivin IV-liitteeseen kuuluvien lajien kannalta arvokkaita elinympäristöjä.

Selvitysalueelta ei havaittu suunnitellun linjauksen toteuttamista estäviä huomionarvoisia luonnontilaisia luontotyyppijä tai uhanalaisten tai muuten huomionarvoisten kasvilajien esiintymiä (Kontula & Raunio 2018a ja 2018b). Selvitysalueelta ei havaittu metsälain 10 §:n, vesilain 2 luvun 11 §:n tai luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia suojeltavia luontotyyppijä tai erityisen tärkeitä elinympäristöjä.

Lammaistensuon ojittamattoman osan tupasvillarämeen alueellisesti erityinen elinympäristö suositellaan säästettävän. Kyseinen luontotyyppi on silmälläpidettävä ja sen esiintymisen vähenemisen suurin syy on ojitus (Kontula & Raunio 2018b). Kyseinen luontotyyppi ei ole erityisen edustava, koska hankealueelle tyypillisesti siellä ei ole runsasta kasvillisuutta eikä erityistä monimuotoisuutta. Näistä huolimatta Lammaistensuo erottuu muusta alueesta luonnontilaisen kaltaisena laajhkona metsäisenä suoalueena.

Hankealueella laajasti esiintyvän haitallisten vierastajin komealupiinin (*Lupinus polyphyllus*) torjuntaan suositellaan kiinnittämään huomiota luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Komealupiinia sisältävän maa-aineksen käsittelyssä, kuljetuksessa sekä hävittämisessä tulee varmistua, etteivät kasvinosat taikka näiden siemenet pääse leviämään ympäristöön.

LÄHTEET

Aalto, T., M. Perkonoja & T. Lievonen 2011. Pirilänkosken Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisuja 14/2011.

Envineer, 2020. Boliden Harjavalta Oy. Rakeiston kaatopaikka ympäristövaikutusten arviointiselostus.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 703 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018a. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018b. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Luonnonsuojelulaki, 9/2023

Luontodirektiivi 92/43/ETY.

Metsälaki 1093/1996.

Naakka, M. 2008. Harjavallan Hosiossaaren jousiammuntaradan ja sen ympäristön liito-oravaselvitys 2008.

Ramboll Finland Oy, 2012. Boliden Harjavalta Oy. Hienokuonan sijoitusalueen ympäristövaikutusten arviointiselostus.

Ramboll Finland Oy, 2014. Boliden Harjavalta Oy. Rikkihappotehtaan ympäristövaikutusten arviointiselostus.

Ramboll Finland Oy, 2018. BASF. Akkumateriaalitehdas, Harjavalta. Ympäristövaikutusten arviointiselostus.

Ramboll Finland Oy, 2020. Crisolteq. Teollisuuden sivuvirtojen käsittelylaitos, Harjavalta. Ympäristövaikutusten arviointiselostus.

Ramboll Finland Oy, 2021. STEP Oy. Rinnakkaispolttolaitos, YVA-selostus. Ympäristövaikutusten arviointiselostus.

Ramboll Finland Oy, 2022. Norilsk Nickel Harjavalta Oy. Nikkelituotannon laajennuksen ympäristövaikutusten arviointiselostus.

Suomen lajitietokeskus. Laji.fi-tietojärjestelmä. Rekisteripöytäkirja 4.4.2023.

Vesilaki 587/2011.